

**Тести за модельною навчальною програмою
«Зарубіжна література. 5-6 класи»
для закладів загальної середньої освіти
(автор Волощук Є.В.)**

Козубенко Т.В., учитель зарубіжної літератури Смілянської спеціалізованої школи
I-III ступенів №12 Смілянської міської ради Черкаської області
6 клас
Зарубіжна література

«Людські чесноти й вади в дзеркалі байки»

I варіант

Початковий та середній рівні

1. Прочитай текст.

«Бери вершину і матимеш середину» – відомий крилатий вислів видатного українського філософа-містика, богослова, поета й педагога Григорія Сковороди. Він «мандрівна академія», «людина-університет» своєї епохи. За життя Григорій Сковорода не видав жодної книги. Натомість читачі його шукали самі, масово цитували, переписували рукописи та пропагували їх. Про нього у творах згадував сам Тарас Шевченко: “Кругом листочки обведу та й списую Сковороду”. Дослідники вважають, що саме він започаткував нову літературну байку в Україні.

Поміркуй та продовж визначення: «Байка – це...»

А стародавня оповідь про походження й будову Всесвіту, діяння богів та героїв.

Б різновид комічного, зображення смішного в життєвих явищах.

В стисла віршована або прозова розповідь, в основу якої покладено алегоричний зміст, містить мораль.

Г народний або літературний твір про вигадані або фантастичні події.

2. Прочитай текст.

Історичною батьківщиною відомого давньогрецького байкаря Езопа вважається Фракія, провінція Римської, пізніше Візантійської, імперії, яка припинила своє існування у XIV столітті. На сьогодні це територія, де межують кордони Туреччини, Греції та Болгарії.

Пригадай байки Езопа та визнач, яка з них пропагує мораль: «Навіть справедливий захист не має сили для тих, хто заповзязвся чинити кривду».

- А «Мурашки і Цикада»
- Б «Вовк і Ягня»
- В «Лисиця і виноград»
- Г «Хлібороб і Змія»

3. Прочитай текст.

Виноград з кислим смаком з'явився не в результаті порушення агротехнічних вимог, а через співвідношення цукру й кислот. Ізабелла – один із сортів, який є кислим, зі смаком полуниці, але це не заважає шанувальникам з насолодою ласувати плодами. А сині сорти винограду мають протипухлинні та антибактеріальні властивості й корисні для зору. У байці Езопа «Лисиця і виноград» руда знехтувала ягодами, пояснюючи це тим, що вони кислі.

Пригадай мораль цієї історії.

- А «Не слід зневажати нічого, щоб згодом не довелося шкодувати».
- Б «Навіть справедливий захист не має сили для тих, хто заповзявся чинити кривду».
- В «Коли хто неспроможний досягти чогось, посилається на обставини».
- Г «Скарб для людей – це набуте працею».

4. Прочитай текст.

Пісня цикади (ряд Рівнокрилих) – найгучніший з усіх звуків, що видаються комахами чоловічої статі, щоб привабити самицю. Під час співу «чоловіки»-цикади вимикають свій «слуховий апарат». А деякі невеликі види цих комах видають звуки настільки високих частот, що люди не можуть їх чути.

Визнач рису людини, яку уособлює ця комаха в байці Езопа «Мурашки і Цикада».

- А Лінь
- Б Заздрість
- В Чуйність
- Г Боягузтво

5. Прочитай текст.

Римський письменник II століття Авл Геллій писав про Езопа: «Езоп, фригійський байкар, не випадково вважався мудрецем; свої корисні поради і настанови він давав без суворості владності, як це звичайно роблять філософи, а вигадував дивні та цікаві притчі; обдумані історії передавав людям з якоюсь принадою для слуху».

Поміркуй над корисними порадами байок Езопа та увідповідни назву байки з прислів'ям (приказкою), що розкриває її мораль.

<i>Назва байки</i>		<i>Прислів'я / приказка</i>	
1	«Лисиця і виноград»	1	Скільки поту проллеш, стільки й рису з'їси.
2	«Мурашки і Цикада»	2	Який «добридень», таке й «доброго здоров'я».
3	«Лисиця й журавель»	3	Не вчи рибу плавати, а голуба літати.
		4	Мети досягає той, хто не знає втоми.

6. Прочитай текст.

Важливим атрибутом Езопових байок є їхня алегоричність — зображення реальних осіб, явищ і предметів з використанням асоціацій.

Уяви себе байкарем, створи асоціації та увідповідни образи тварин з людськими вадами чи чеснотами.

<i>Образи тварин</i>		<i>Людські вади чи чесноти</i>	
1	Голуб	1	символ вірності й чистого кохання
2	Лебідь	2	символ весни й сходу сонця, добра і щастя
3	Кіт (кішка)	3	символ духовної чистоти
4	Ластівка	4	символ хитрощів, обману
5	Лисиця	5	одночасно символ відданості та вірності
6	Собака	6	символ лицемірства, підступності й віроломства

Достатній рівень

7. Поміркуй та визнач ознаки, які притаманні лише байці.

А Висновок-повчання

Б Наявність чарівних предметів

В Фантастичні перетворення

Г Езопова мова

Д Мандрівний сюжет

8. У відповідни назву байки із зображенням, яке пов'язане зі змістом твору.

Назва байки		Зображення	
1	«Лисиця і виноград»	А	
2	«Мурашки і Цикада»	Б	
3	«Лисиця й журавель»	В	
		Г	

9. Прочитай текст і вкажи термін за визначенням:

«Це художній прийом, що використовується найчастіше в байках, за допомогою якого абстрактне поняття (риси характеру) зображується як конкретне явище (звірі)».

Відповідь запиши з малої літери у відповідній граматичній формі, кількість клітинок відповідає кількості букв у правильній відповіді.

--	--	--	--	--	--	--	--

10. Прочитай байку Езопа «Хлібороб і його діти».

Хлібороб, відчуваючи, що скоро помре, вирішив навчити своїх дітей добре обробляти землю. От він покликав їх і сказав: «Діти, в одному з моїх виноградників закопано скарб».

Після його смерті діти взяли за лемеші та мотики й скопали все поле, але так і не знайшли скарбу. Зате врожай з виноградника був у декілька раз більший. Байка доводить, що скарб для людей – це набуте працею.

Визнач прислів'я / приказки, які найточніше передають її мораль.

А Добре чужими руками жар загрібати.

Б Хто багато робив, той і багато знає.

В Як дбаєш, так і маєш.

Г Без трудів не їстимеш пирогів.

Д Роботящі руки гори вернуть.

Е Гірко поробиш – солодко з'їси.

11. Поміркуй та напиши власне висловлення (5-6 речень), чому ця байка актуальна й сьогодні.

Відповіді

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
В	Б	В	А	1-Г 2-А 4-Б	1-В 2-А 3-Г 4-Б 5-Е 6-Д	А, Г	1 – В 2 – Г 3 – А	алегорія	В, Г, Е

Використані джерела

1. Байки Езопа. URL: <https://gumoreska.in.ua/hliborobovi-dity-ezop-bajka/>
2. Греція. Погляд зсередини. URL: <https://greeceinside.eu/?p=2280>
3. Езоп. URL: <https://dityinfo.com/zarubizhnoi/ezop.html>
4. Інститут просвіти. Григорій Сковорода. URL: <https://iprosvita.com/skovoroda-tsikavi-fakty-pro-ukrainskoho-mandrivnoho-filosofa/>
5. Корисні поради. URL: <http://poradum.com/sad-i-gorod/kislij-sort-vinogradu-riznomanitnist-i-korisni-vlastivosti.html>

II варіант

Початковий та середній рівні

1. Прочитай текст.

Якось Катерина II, російська імператриця XVIII століття, забажала побачити відомого українського філософа, богослова та педагога Григорія Сковороду особисто. Він прибув на її запрошення до палацу. Коли цариця зайшла до приймальної зали, усі присутні вклонилися, крім Сковороди. На питання Катерини, чому він не кланяється, відповів: «Не я бажав тебе бачити, а ти сама захотіла на мене подивитися. А як же ти мене роздивишся, коли я перед тобою удвоє зігнуся». Крім надзвичайного почуття гумору, Сковорода мав літературний талант та вважався родоначальником української байки.

Поміркуй та продовж визначення: «Байка – це...»

А стисла віршована або прозова розповідь, в основу якої покладено алегоричний зміст, містить мораль.

Б різновид комічного, зображення смішного в життєвих явищах.

В стародавня оповідь про походження й будову Всесвіту, діяння богів та героїв.

Г народний або літературний твір про вигадані або фантастичні події.

2. Прочитай текст.

В історії майже немає випадків, коли рабовласник прославився завдяки своєму рабу. Проте так сталося з філософом Ксанфом, господарем некрасивого, горбатого, зате балакучого Езопа, якого боги щедро нагородили даром слова, гострим розумом і мистецтвом створювати байки.

Пригадай байки Езопа та визнач, яка з них пропагує мораль: «Не слід зневажати нічого, щоб згодом не довелося шкодувати».

А «Мурашки і Цикада»

Б «Вовк і Ягня»

В «Лисиця і виноград»

Г «Хліборобові діти»

3. Прочитай текст.

Про користь винограду відомо з давніх давен. Сорти цієї ягоди численні й різноманітні. Класифікують їх зовнішньо – за кольором ягід (білий, жовтий, червоний, чорний, фіолетовий) і за смаковими якостями (від легкого до

неможливого кислого присмаку, від ніжно солодкого до нудотного). Зелений виноград вважається найменш кислим. Він рідше викликає алергію і печію. Червоний виноград зміцнює імунітет, покращує роботу серця і нирок.

У байці Езопа «Лисиця і виноград» руда знехтувала ягодами, посилаючись на те, що вони кислі.

Пригадай мораль цієї історії.

А «Не слід зневажати нічого, щоб згодом не довелося шкодувати».

Б «Навіть справедливий захист не має сили для тих, хто заповзявся чинити кривду».

В «Скарб для людей – це набуте працею».

Г «Коли хто неспроможний досягти чогось, посилається на обставини».

4. Прочитай текст.

Комахи з найбільшим мозком відповідно до тіла – мурахи. Вони ніколи не сплять. Можуть підняти вантаж приблизно в 100 разів важчий за власну вагу. Раніше вважалося, що мурашки знаходять дорогу додому завдяки особливим ферментам. У ході дослідів, проведених над комахами, було доведено, що насправді вони рахують та відстежують свої кроки! На тілі мурашки є особливий «крокомір», який і відміряє відстань до мети.

Визнач рису людини, яку уособлює ця комаха в байці Езопа «Мурашки і Цикада».

А Лінощі

Б Заздрість

В Працелюбність

Г Боягузтво

5. Прочитай текст.

Римський письменник II століття Авл Геллій писав про Езопа: «Езоп, фригійський байкар, не випадково вважався мудрецем; свої корисні поради і настанови він давав без суворості владності, як це звичайно роблять філософи, а вигадував дивні та цікаві притчі; розумно і прозорливо обдумані історії передавав людям з якоюсь принадою для слуху».

Поміркуй над корисними порадами байок Езопа та увідповідни назву байки з прислів'ям (приказкою), що розкриває її мораль.

Назва байки		Прислів'я / приказка	
1	«Вовк та ягня»	А	Не бажай другому того, чого сам не хочеш.
2	«Мурашки і Цикада»	Б	Яке частування, таке й дякування.

3	«Лисиця й журавель»	В	Поганого чоловіка в побратими не бери.
		Г	Хочеш їсти калачі — не сиди на печі.

6. Прочитай текст.

Важливим атрибутом Езопових байок є їхня алегоричність — зображення реальних осіб, явищ і предметів з використанням асоціацій.

Уяви себе байкарем, створи асоціації та у відповідні образи тварин з людськими вадами чи чеснотами.

<i>Образи тварин</i>		<i>Людські вади чи чесноти</i>	
1	Бджола	А	символ скромної трудівниці
2	Мурашка	Б	символ дбайливості, працелюбства та пильності
3	Метелик	В	символ мудрості, уособлення знань, людського досвіду.
4	Сова	Г	символ відродження
5	Сокіл	Д	символ жаху, кровожерливості, жорстокості
6	Акула	Е	символ сміливості і відваги, хоробрості і відчайдушності

Достатній рівень

7. Поміркуй та визнач ознаки, які притаманні лише байці.

А Висновок-повчання

Б Наявність чарівних предметів

В Фантастичні перетворення

Г Езопова мова

Д Мандрівний сюжет

8. У відповідні назву байки із зображенням, яке пов'язане зі змістом твору.

<i>Назва байки</i>		<i>Зображення</i>	
1	«Лисиця і виноград»	А	

2	«Мурашки і Цикада»	Б	
3	«Лисиця й журавель»	В	
		Г	

9. Прочитай тест.

Головна мета байки – виховна. Вона пояснює важливі закони співіснування в суспільстві, славить справжні чесноти та засуджує людські вади. Усі ці повчання містяться у висновку та мають певну назву.

Укажи термін за визначенням.

Відповідь запиши з малої літери у відповідній граматичній формі, кількість клітинок відповідає кількості букв у правильній відповіді.

--	--	--	--	--	--

10. Прочитай байку Езопа «Хліборобові діти».

Хліборобові діти між собою не мирилися. Він їх часто вмовляв, але слова не допомагали. Тоді Хлібороб вирішив вплинути на них ділом і сказав принести в'язку різок. Коли вони виконали те, що батько загадав, він дав їм в'язку і наказав зламати її. Але діти, хоч як силкувалися, не змогли цього зробити. Тоді батько розв'язав в'язку і дав кожному по різці. Коли вони легко переламали їх, батько промовив: «Отак і ви, діти, якщо будете дружні, вас не подолають вороги, коли ж житимете в незгоді, вас легко переможуть».

Визнач прислів'я / приказки, які найточніше передають її мораль.

А Людина з друзями – степ із квітами, а людина без друзів – жменя попелу.

Б Де дружніші, там і сильніші.
В Два коти в одному мішку не помиряться.
Г Добрі діти на ноги поставлять, а лихі і з ніг зваллять.
Д Де гурт – там і сила.
Е Дружні сороки орла заклюють.

Поміркуй та напиши власне висловлювання (5-6 речень), чому ця байка актуальна і сьогодні.

Відповіді

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
А	А	Г	В	1–В 2–Г 3–Б	1–Б 2–А 3–Г 4–В 5–Е 6–Д	А, Г	1–Г 2–В 3–Б	Мораль	Б, Д, Е

Використані джерела

1. Байки Езопа. URL: <https://gumoreska.in.ua/hliborobovi-dity-ezop-bajka/>
2. Езоп. URL: <https://dityinfo.com/zarubizhnoi/ezop.html>
3. Інститут просвіти. Григорій Сковорода. URL: <https://iprosvita.com/skovoroda-tsikavi-fakty-pro-ukrainskoho-mandrivnoho-filosofa/>
4. Корисні поради. URL: <http://poradum.com/sad-i-gorod/kislij-sort-vinogradu-riznomanitnist-i-korisni-vlastivosti.html>
5. Прислів'я та приказки. URL: <https://traditions.in.ua/usna-narodna-tvorchist/pryslivia-ta-prykazky/14-pryslivia-ta-prykazky-pro-pratsiu>
6. Цікаві мурахи. URL: http://cikavimurashki.blogspot.com/p/blog-page_17.html